

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: *Pipics Loltán*

Cím: *Vernisszárs ötven év előtt*

Forrás: *Új Magyarország*

Bp

(Hely)

1936 X 18

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

708

Hely

Múcsarnok

Idő

"1936"

Személy

Helyszám

Vernisszárs ötven év előtt

— Helyszini közvetítés a régi Múcsarnokból —

Ujabbán divatba jöttek a képzeletbeli „helyszini” közvetítések a rádióban. S van abban valami fájó nosztalgia, amikor a mai ember, elfásulva a keserű mától, a tegnap felé fordul vígasztalásért és a mult zsongító emlékeibe merülve álmódja vissza a pozsonyi diétát, a millenniumi kiállítás és a régi pesti kabarét...

Kövessük az előljáró példát, kapcsoljunk rá készülékünkön az 1886-ik esztendőre és nézzük a televíziós üvegen, halljuk a hangszórón, mi volt a „szennáció” ötven évvel ezelőtt a magyar művészi életben.

*

Hölgyeim és Uraim! Itt vagyunk az *Andrássy-úti régi Múcsarnokban*, Lang Adolf bájos reneszánsz remekében. „Régi” — azt mondtuk, de ezt csak mi tudjuk, 1936-beliék. Mert az az előkelő társaság, amely most ezekben a fényes termekben purparlézik és sétál fel s alá, nem is álmódik arról, hogy tíz év mulva *Öfelsége I. Ferenc József király*, akinek érkezésre várnak, új, nagyobb templomot fog avatni a magyar művészetnek ott kint, a Városligetben, az *Andrássy*-helyesbítünk: Sugár-út végén. De hagyjuk a jövőt, amely számunkra, akik a XX. században élünk, már úgyis multat jelent... Inkább részünk szét a „pazarul” kivilágított kiállítási termekben. És itt meg kell jegyezni, Hölgyeim és Uraim, hogy a televíziós üvegen is jól érvényesülő, kissé vibráló fény: *elektromos világítás*, amelyet a Múcsar-

nok vezetősége áldozatot nem kímélve vezetett be az ünnepi alkalomra. Az új találmány áramfejlesztő motorja a szomszédos üres telken berreg. Talán nem tartozik egészen a tárgyhoz, de megemlítjük azt is, hogy a Múcsarnokban távolba beszélő készülék is van. De térjünk vissza a gépektől ahhoz, ami szebb: a művészethez!

*

A kiállítást, amelynek megnyitó ünnepségén vagyunk, a *képzőművészeti társulat huszonöt éves fennállása alkalmából* rendezték. S ha végigtekintünk azokon a pompás képeken és szobrokon, amelyek a termek falait díszítik, elismeréssel láthatjuk, hogy e hosszú negyedszázad nem tűnt el nyomtalanul rohamosan fejlődő, erősödő művészetünk fölött. Ünnepi öröm festi meg a termekben fel- és aláhullámozó közönség arcát. A hölgyek ragyogó toalettekben pompáznak, az urak alkalmi feketében bókólnak. Művészcsoportok alakulnak és tárgyalják a legújabb művészeti eseményeket. *Telepy* Károly mütáros és *Szmrecsányi Miklós* titkár a lelke az estének, mindenütt ott vannak és mindenkinek készek felvilágosítással szolgálni. Egy kis társaság az öreg *Barabás Miklós* körül csoportosul. Ott van körülötte *Aggházy, Brodszky, Madarász, Margittay* s az ifjú *Balló Ede* és *Zala György*. Öröm- és gyász hírek forognak szájon: *Munkácsy* újabb külföldi sikerei, a német *Piloty*, s a francia *Baudry* halála. *Werescsagin* magyarországi sikerét emlegetik, akinek kol-

lekciónját negyvenezer ember nezte meg ebben az évben a Múcsarnokban, ahol *Jókai* is felolvasott az orosz mester művészetéről. De *Munkácsy* „Mozart végcei” című új kompozíciójának sikere is szóba kerül, amely hasonló tömegeket vonzott ide a tavasszal, élén a királyi párral.

*

De most hagyjuk itt rövid időre a kiállítási termeket és vonuljunk ki mikrofonunkkal a babérokkel feldíszített fényes előcsarnokba, ahol előkelő frakkos társaság várakozik *Öfelsége* jövetelére, akinek az ifjú *Stróbl* Alajostól mintázott mellszobra ott áll a központban. Itt látjuk *Trefort* Ágost vallás- és közoktatásügyi miniszter jellegzetes szakállas profilját, a kormány számos tagját s körülöttük a nyolcvanas évek magyar közéletének kiválóságait, az egyházi, politikai, művészi élet vezetőegyénségeit, akiket *Kelety Gusztáv* igazgató fogad. *Trefort* miniszter éppen *Károlyi* Tibor grófnál, a jubiláló Társulat új elnökénél kondoleál a nemrég elhunyt régi elnök, *Ipolyi* Arnold püspök halála felett, aki kulturpolitikájának, — mint mondja, — oly megértő osztályosa volt. *Károlyi* viszont a miniszter által a jubileumra alapított állami aranyérmeket köszöni meg. Megragadja az alkalmat, hogy az érme első nyerteseit: a magyar *Eisenhut* Ferencet és a német *Böcklin* Arnoldot bemutassa *Trefort*nak, aki melegen gratulál. Most érkezik *Haynald* Lajos bíboros-érsek, utána *Apponyi* Sándor gróf, *Henselmann* Imre, *Pulszky* Ferenc és *Nopcsa* Ferenc báró...

Hirtelen árvalányhajas rendőr jelenti a főkapitánynak, hogy *Öfelsége* kocsiját jelzik a körút felől. Megnyílnak a kapuk, friss novemberi esti levegő áramlik be a

nyüzsgő, ragyogó előcsarnokba. A kordon áll. Patkócsattogás, hirtelen megszűnő kocsizörgés s a királyi hintó — bakján a tollas udvari vadással, — megáll a Mú-

csarnok előtt. A hadsegéd kiszáll, tisztelget s a kék atillás, délceg katona-király, — aki egyetlen fővárosi tartózkodása alatt sem mulasztja el a pesti tárlat megtekintését — máris felsiet a lépcsőkön s odabent, az előcsarnokban szokott komolyságával üdvözli az urakat. De a rövid üdvözlés után, még mielőtt a termekbe lépne, szakít annyi időt, hogy nyájasan megkérdezze egy alacsony, dúshajú emberkétől, aki régi ismerőse e helyen: „Hogy van, kedves *Telepy*?” — A Múcsarnok százkezü mütárnokának ez a kedves kérdés felér egy ordóval.

De már az első díszterem felé tart az előkelő társaság. A közbeneső folyosón csupa *Stróbl*-szobrot látunk, köztük a városligeti tó partjára tervezett Liszt- emléket. De ott van a szerb királyné, továbbá *Hegyi Aranka* és *Pálmai Ilka* márvány mellszobra is. Bentről most lelkes éljenzés hallatszik és *Trefort* elkezd üdvözlő beszédét:

— Császári és apostoli királyi Felség! Hódolattal köszöntjük Felsegedet ezekben az ünneplő termekben...

S most a hadsegéd nyújtja a királyi választ:

— Örömmel jöttünk ide, ezen érdemes intézményünk huszonöt éves fennállását megünneplő kiállításra... Amidőn azt kívánom, hogy e szép tárlat szolgáljon buzdításul magyar népünk kulturális előhaladására, a kiállítást megnyitom.

Megismétlődő hatalmas éljenzés és megindul a séta. *Telepy* kalauzol és jelenti a

királynak, hogy a kiállításon a magyar művészvilág csaknem teljes számban képviselve van. A résztvevő 99 magyar művészen kívül 43 német, 27 belga, 15 francia, 12 olasz, 10 osztrák, 2 lengyel, 2 norvég, 1 angol és 1 spanyol alkotásai díszítik a falakat. A külföldiek közül különösen *Abry, Alma Tadema, Battaglia, Bracht, Böcklin, Knaus, Lenbach, Liebermann, Tito, Verstraete* neve márkázza a kiállítást.

És most, Hölgyeim és Uraim, engedjenek egy kis kitérést a mába: A résztvevő magyarokat nem soroljuk fel, de itt látjuk hat olyan művész munkáit, akik ma, 1936-ban is élnek és talán velünk együtt nézik, hallgatják 50 év távlatából ifjúkori magukat. Ezek: *Angyalffy Erzsébet, Konnek Ida, Balló Ede, Nádler Róbert, Tolnai Akos* és *Zala György*. Isten tartsa meg őket!

*

Most pedig térjünk vissza 1886-ba. Nézzük a képeket, szobrokat, lássuk mi érdekelte a művészeket ötven év előtt. *Ural-kodik a zsáner*. Ilyen címek szerepelnek: „Szeret, nem szeret?“, „A mama küldeménye“, „Valamit súgok magának“, „Ne sírj már!“, „No ne izéljen!“, „A diva türelempróbája“, „Hogy illenek a főkötő?“, „Ejnye, de megnőttél!“ Őfelsége a *tájképek* és *vadászképek* iránt érdeklődik főképpen s egy-egy ismerős hazai, vagy osztrák táj előtt feleleveníti saját vadászélményeit. Most megmutatják a királynak az újonnan alapított állami aranyéremmel kitüntetett *Eisenhut Ferenc* „Gül baba halála“ című kompozícióját. Őfelségét láthatólag megragadja a drámai jelenet, soká figyelmesen nézi. Most egy sokat jelentő, néma gesztus a hadsegéd felé s a 4000 forintos kép Ő császári és apostoli királyi Felsége és Őfelsége a királyné által *megvásárlásra* kijelölt tiz kép közé kerül. A VIII. teremben a másik aranyérmes, *Böcklin Arnold* „Hullámok játékát“ mutatják meg a királynak, aki teljes elismeréssel bólint a gyönyörű, világhírű kép előtt. Megemlítjük, hogy a kép árát az alkotó művész 25.000 márkában szabta meg. Az utolsó teremben *Paczka Ferenc* „Szt. Benedek megkísértése“ című képe kelt még nagyobb figyelmet és a francia *Moreau de Tours* vérfagyasztó kompozíciója: „Egy estaticus nő a XVIII. században“, aki keresztre feszítetteti magát. A gyengébb idegzetűek nem is tudják soká nézni a képet.

A király immár ötnegyed órája nézi a kiállítást. Még egy terem és a folyosó van hátra, ahol szobrokat látunk. Azután *Telpey Károly* jelenti, hogy őfelsége már mindent látott. Ujra kialakul a kíséret: elől a főkapitány, azután a hadsegéd, most a király a miniszterrel és kalauzával s utánuk az előkelőségek csoportja. Az előcsarnokban még egyszer megáll a társaság: a felség köszöni a kalauzolást, elhangzik, de sokkal melegebben a szokottnál a királyi dícséret: „A tárlat nagyon szép volt. Igazán meg vagyok elégedve.“ Tiszteleg, a tömeg, mint egy ember hajlik meg és az égszínkéék atilla eltűnik a kapuban. Az utcáról behallatszik az összesereglett járókelők éljenzése s az udvari vadász fehér tolla lassan elúszik a tömeg felett.

*

Helyszini közvetítésünk a Műcsarnok 1886. évi jubileumi kiállításáról ezzel véget ért. Rövid szünet után spanyol hírek következnek...

Pipics Zoltán dr.